

SMĚRNICE

SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY 2011/95/EU

ze dne 13. prosince 2011

o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany

(přepracované znění)

EVROPSKÝ PARLAMENT A RADA EVROPSKÉ UNIE,

znění Newyorského protokolu ze dne 31. ledna 1967 (dále jen „protokol“), čímž potvrdila zásadu nenavracení a zajistila, aby nikdo nebyl vrácen zpět tam, kde by byl vystaven pronásledování.

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na čl. 78 odst. 2 písm. a) a b) této smlouvy,

s ohledem na návrh Evropské komise,

(4) Ženevská úmluva a protokol jsou základem mezinárodního právního režimu na ochranu uprchlíků.

s ohledem na stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ⁽¹⁾,

(5) Podle závěrů z Tampere by měl společný evropský azylový systém v krátké době rovněž zahrnovat sblížení předpisů o přiznávání postavení uprchlíka a o obsahu postavení uprchlíka.

v souladu s řádným legislativním postupem ⁽²⁾,

vzhledem k těmto důvodům:

(1) Ve směrnici Rady 2004/83/ES ze dne 29. dubna 2004 o minimálních normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli žádat o postavení uprchlíka nebo osoby, která z jiných důvodů potřebuje mezinárodní ochranu, a o obsahu poskytované ochrany ⁽³⁾ by měla být provedena řada podstatných změn. V zájmu přehlednosti by uvedená směrnice měla být přepracována.

(6) Dále by podle závěrů z Tampere měly být předpisy o postavení uprchlíků doplněny opatřeními týkajícími se doplňkových forem ochrany, které by poskytovaly náležitě postavení každé osobě, která takovou ochranu potřebuje.

(2) Společná azylová politika včetně společného evropského azylového systému je nedílnou součástí cíle Evropské unie spočívajícího v postupném vytvoření prostoru svobody, bezpečnosti a práva otevřeného těm, kteří donuceni okolnostmi oprávněně hledají ochranu v Unii.

(7) První fáze vytváření společného evropského azylového systému byla již dokončena. Evropská rada na zasedání dne 4. listopadu 2004 přijala Haagský program, který stanoví cíle, jichž má být v oblasti prostoru svobody, bezpečnosti a práva dosaženo v období 2005 až 2010. V této souvislosti Haagský program vyzval Evropskou komisi, aby dokončila hodnocení právních nástrojů první fáze a předložila nástroje a opatření druhé fáze Evropskému parlamentu a Radě tak, aby byly přijaty do konce roku 2010.

(3) Evropská rada se na zvláštním zasedání v Tampere ve dnech 15. a 16. října 1999 dohodla, že bude pracovat na vytvoření společného evropského azylového systému, založeného na úplném uplatňování a začlenění ženevské Úmluvy o právním postavení uprchlíků ze dne 28. července 1951 (dále jen „Ženevská úmluva“) ve

(8) V Evropském paktu o přistěhovalectví a azylu, přijatém ve dnech 15. a 16. října 2008, Evropská rada konstatovala, že stále přetrvávají značné rozdíly mezi členskými státy, pokud jde o poskytování ochrany a o její formy, a vyzvala k přijetí nových iniciativ pro dokončení zavedení společného evropského azylového systému, které je stanoveno v Haagském programu, čímž bude zaručena vyšší úroveň ochrany.

⁽¹⁾ Úř. věst. C 18, 19.1.2011, s. 80.

⁽²⁾ Postoj Evropského parlamentu ze dne 27. října 2011 (dosud nezveřejněný v Úředním věstníku) a rozhodnutí Rady ze dne 24. listopadu 2011.

⁽³⁾ Úř. věst. L 304, 30.9.2004, s. 12.

- (9) Ve Stockholmském programu Evropská rada potvrdila svůj závazek dostat cíli, jímž je vytvořit v souladu s článkem 78 Smlouvy o fungování Evropské unie (dále jen „Smlouva o fungování EU“) nejpozději do roku 2012 společný prostor ochrany a solidarity založený na společném azylovém řízení a jednotném statusu osob, jimž byla poskytnuta mezinárodní ochrana.
- (10) S ohledem na výsledky hodnocení lze v této fázi potvrdit zásady, z nichž vychází směrnice 2004/83/ES, a usilovat o dosažení vyšší úrovně sblížení právních předpisů o uznávání a obsahu mezinárodní ochrany na základě vyšších norem.
- (11) Je třeba uvolnit prostředky Evropského uprchlického fondu a Evropského podpůrného úřadu pro otázky azylu s cílem přiměřeně podpořit úsilí členských států při zavádění norem stanovených v druhé fázi společného azylového systému, a to zejména těch členských států, jejichž azylové systémy jsou z důvodu zeměpisné a demografické situace vystaveny zvláštnímu a neúměrnému tlaku.
- (12) Hlavním cílem této směrnice je na jedné straně zajistit, aby členské státy používaly společná kritéria pro zjišťování totožnosti osob, které mezinárodní ochranu skutečně potřebují, a na druhé straně zajistit minimální úroveň výhod poskytovaných uvedeným osobám ve všech členských státech.
- (13) Sblížení právních předpisů o uznávání a obsahu postavení uprchlíka a statusu doplňkové ochrany by mělo napomoci omezení druhotného pohybu žadatelů o mezinárodní ochranu mezi členskými státy způsobeného rozdíly mezi právními předpisy.
- (14) Členské státy jsou oprávněny přijmout nebo zachovat příznivější ustanovení pro státní příslušníky třetích zemí a osoby bez státní příslušnosti žádající členský stát o mezinárodní ochranu, než jsou normy stanovené v této směrnici, pokud se má za to, že taková žádost je podána z toho důvodu, že dotyčná osoba je buď uprchlíkem ve smyslu čl. 1 odst. A Ženevské úmluvy, nebo osobou, která má nárok na doplňkovou ochranu.
- (15) Do oblasti působnosti této směrnice nespádají ti státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, kterým je povoleno zůstat na území členských států nikoli z důvodů potřeby mezinárodní ochrany, ale na základě uvážení z rodinných nebo humanitárních důvodů.
- (16) Tato směrnice ctí základní práva a dodržuje zásady uznané zejména Listinou základních práv Evropské unie. Tato směrnice zejména usiluje o zajištění plného dodržování lidské důstojnosti a práva na azyl u žadatelů o azyl a jejich rodinných příslušníků, kteří je doprovázejí, a o podporu používání článků 1, 7, 11, 14, 15, 16, 18, 21, 24, 34 a 35 této listiny, a je třeba ji proto odpovídajícím způsobem provést.
- (17) S ohledem na zacházení s osobami spadajícími do oblasti působnosti této směrnice jsou členské státy vázány závazky vyplývajícími z aktů mezinárodního práva, jichž jsou smluvními stranami, mezi něž patří zejména dohody zakazující diskriminaci.
- (18) Při provádění této směrnice by se členské státy měly v souladu s Úmluvou Organizace spojených národů o právech dítěte z roku 1989 řídit především zásadou „nejlepších zájmů dítěte“. Při posuzování nejlepších zájmů dítěte by členské státy měly zejména náležitě zohledňovat zásadu celistvosti rodiny, blaho a sociální vývoj nezletilé osoby, otázky bezpečnosti a ochrany a přání nezletilé osoby s přihlédnutím k jejímu věku a vyspělosti.
- (19) Je nezbytné rozšířit obsah pojmu „rodinní příslušníci“ s přihlédnutím k různým konkrétním okolnostem vztahu závislosti a věnovat zvláštní pozornost prosazování nejlepších zájmů dítěte.
- (20) Touto směrnicí není dotčen Protokol o azylu pro státní příslušníky členských států Evropské unie, připojený ke Smlouvě o Evropské unii (dále jen „Smlouva o EU“) a Smlouvě o fungování EU.
- (21) Přiznání postavení uprchlíka je deklaratorním aktem.
- (22) Při určování postavení uprchlíka v souladu s článkem 1 Ženevské úmluvy mohou členským státům poskytnout cennou pomoc konzultace s vysokým komisařem OSN pro uprchlíky.
- (23) Je třeba stanovit normy pro definici a obsah postavení uprchlíka, a aby sloužily jako vodítko pro příslušné vnitrostátní orgány členských států při uplatňování Ženevské úmluvy.
- (24) Je nezbytné zavést společná kritéria uznávání žadatelů o azyl jako uprchlíků ve smyslu článku 1 Ženevské úmluvy.

- (25) Zejména je nezbytné zavést společnou definici těchto pojmů: potřeba ochrany vznikající na místě; příčiny újmy a ochrany; vnitrostátní ochrana a pronásledování, včetně důvodů pronásledování.
- (26) Ochranu může poskytovat buď stát, nebo strany a organizace, včetně mezinárodních organizací, které jsou ochotny a schopny ochranu poskytnout a které splňují podmínky stanovené v této směrnici a kontrolují region nebo větší oblast na území členského státu. Taková ochrana by měla být účinná a neměla by být pouze dočasná.
- (27) Žadateli by měla být dostupná účinná vnitrostátní ochrana před pronásledováním nebo vážnou újmou v části země původu, do které může bezpečně a legálně odcestovat, do níž je mu umožněn vstup, a lze-li důvodně předpokládat, že se v ní může usadit. Je-li původcem pronásledování nebo vážné újmy stát nebo státní subjekt, měla by se uplatnit domněnka, že účinná ochrana není žadateli dostupná. Je-li žadatelem nezletilá osoba bez doprovodu, měla by být dostupnost účinné ochrany posuzována mimo jiné podle dostupnosti náležité péče a opatrovnictví, které jsou v nejlepším zájmu této nezletilé osoby bez doprovodu.
- (28) Při posuzování žádostí nezletilých osob o mezinárodní ochranu je nezbytné, aby členské státy přihlížely ke specifickým formám pronásledování dětí.
- (29) Jednou z podmínek přiznání postavení uprchlíka ve smyslu čl. 1 odst. A Ženevské úmluvy je příčinná souvislost mezi důvodem pronásledování, totiž rasou, náboženstvím, národností, zastáváním určitých politických názorů nebo příslušností k určitým společenským vrstvám, a pronásledováním či neexistencí ochrany před takovým jednáním.
- (30) Je rovněž nezbytné zavést společný přístup k pronásledování z důvodu „příslušnosti k určitým společenským vrstvám“. Pro účely vymezení určité společenské vrstvy je třeba náležitě zvážit skutečnosti plynoucí z pohlaví žadatele, včetně jeho genderové identity a sexuální orientace, které se mohou týkat určitých právních tradic a zvyklostí, v jejichž důsledku dochází například k mrzačení pohlavních orgánů, nuceným sterilizacím či nuceným potratům, pokud mají souvislost s žadatelovou odůvodněnou obavou z pronásledování.
- (31) Jednání v rozporu s cíli a zásadami OSN jsou stanovena v preambuli a v člancích 1 a 2 Charty OSN a jsou vtělena zejména v rezoluci OSN týkající se opatření boje proti terorismu, v nichž se prohlašuje, že „jednání, metody a praktiky terorismu jsou v rozporu s cíli a zásadami Organizace spojených národů“ a že „úmyslné financování, plánování a podněcování teroristických činů je rovněž v rozporu s cíli a zásadami Organizace spojených národů“.
- (32) Jak se uvádí v článku 14, pojem „status“ může zahrnovat také postavení uprchlíka.
- (33) Je nezbytné stanovit také normy pro definici a obsah statusu doplňkové ochrany. Doplňková ochrana by měla být doplňkovou a dodatečnou k ochraně uprchlíků zakotvené v Ženevské úmluvě.
- (34) Je nezbytné zavést společná kritéria, na jejichž základě mají být žadatelé o mezinárodní ochranu uznáváni za osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu. Tato kritéria by měla být definována na základě mezinárodních závazků vyplývajících z právních aktů v oblasti lidských práv a stávající praxe v členských státech.
- (35) Nebezpečí, kterým je všeobecně vystaveno obyvatelstvo jednotlivé země nebo jeho část, sama o sobě nepředstavují konkrétní ohrožení, které by mohlo být hodnoceno jako vážná újma.
- (36) Rodinní příslušníci jsou již z důvodu svého příbuzenského vztahu k uprchlíkovi zpravidla vystaveni pronásledování takovým způsobem, který by mohl být důvodem pro přiznání postavení uprchlíka.
- (37) Pojmy bezpečnosti státu a veřejného pořádku se vztahují rovněž na případy, kdy státní příslušník třetí země patří ke spolenčí podporujícímu mezinárodní terorismus nebo podporuje takové spolenčí.
- (38) Členské státy by měly při rozhodování o nárocích na výhody uvedené v této směrnici řádně zohledňovat nejlepší zájmy dítěte a konkrétní okolnosti vztahu závislosti na osobě požívající mezinárodní ochrany, pokud jde o blízké příbuzné, kteří se již nacházejí v členském státě a kteří nejsou rodinnými příslušníky této osoby. Za výjimečných okolností, kdy blízkým příbuzným osoby požívající mezinárodní ochrany je nezletilá osoba, která uzavřela manželství, avšak ji nedoprovází její manžel či manželka, může být nejlepší zájem této nezletilé osoby spatřován ve spojení s její původní rodinou.
- (39) V reakci na výzvu vyslovenou Stockholmským programem ke stanovení jednotného statusu pro uprchlíky nebo osoby mající nárok na doplňkovou ochranu a s výjimkou nutných a objektivně odůvodněných případů by osobám, které mají nárok na status doplňkové ochrany, měla být udělena stejná práva a výhody, jaké podle této směrnice náleží uprchlíkům, a měly by se na ně vztahovat stejné podmínky způsobnosti.

- (40) Členské státy mohou v mezích daných mezinárodními závazky stanovit, že je udělení výhod týkajících se přístupu k zaměstnání, sociální a zdravotní péči a přístupu k integračním opatřením podmíněno předchozím vydáním povolení k pobytu.
- (41) Aby osoby požívající mezinárodní ochrany mohly účinněji uplatňovat práva a výhody stanovené v této směrnici, je nezbytné zohlednit jejich zvláštní potřeby a konkrétní obtíže, s nimiž se při integraci potýkají. Aniž je dotčena možnost členských států zavést nebo zachovat příznivější normy, nemělo by mít takové zohlednění obvykle za následek příznivější zacházení, než jakého se dostává jejich vlastním státním příslušníkům.
- (42) V této souvislosti je zejména třeba vyvinout úsilí k vyřešení problémů, které brání osobám požívajícím mezinárodní ochrany v účinném přístupu ke vzdělávání spojenému se zaměstnáním a k odborné přípravě a jež se týkají mimo jiné finančních omezení.
- (43) Tato směrnice se nevztahuje na finanční příspěvky členských států určené na podporu vzdělávání.
- (44) Je nezbytné zvážit zvláštní opatření, která by účinně vyřešila potíže, s nimiž se osoby požívající mezinárodní ochrany v praxi setkávají při ověřování svých zahraničních diplomů, osvědčení nebo jiných dokladů o dosažené kvalifikaci, zejména kvůli chybějícím písemným dokladům a jejich neschopnosti hradit náklady související s postupy uznávání kvalifikace.
- (45) Zvláště k předcházení sociálním potížím je vhodné osobám požívajícím mezinárodní ochrany v rámci sociální péče poskytovat bez diskriminace přiměřené sociální dávky a prostředky na živobytí. Pokud jde o sociální péči, měly by být podmínky a podrobnosti týkající se poskytování základních dávek osobám, které mají nárok na status doplňkové ochrany, určeny vnitrostátním právem. Možnost omezit tuto péči na základní dávky je třeba chápat tak, že zahrnuje alespoň podporu ve výši minimálního příjmu, pomoc v případě nemoci či v těhotenství a pomoc v rodičovství, jsou-li tyto dávky poskytovány vlastním státním příslušníkům podle vnitrostátních právních předpisů.
- (46) Osobám požívajícím mezinárodní ochrany by měl být zaručen přístup ke zdravotní péči včetně péče o tělesné a duševní zdraví.
- (47) Zvláštní potřeby osob požívajících postavení uprchlíka a osob, které mají nárok na status doplňkové ochrany, a jejich konkrétní situace by měly být zohledněny v co největší míře v integračních programech, jež jsou jim poskytovány, včetně případného zajištění odpovídajícího jazykového vzdělávání a poskytnutí informací o právech a povinnostech jednotlivce spojených se statutem ochrany v daném členském státě.
- (48) Provádění této směrnice by mělo být pravidelně hodnoceno, s přihlédnutím zejména k vývoji mezinárodních závazků členských států týkajících se nenavracení, vývoje trhů práce v členských státech a rozvoje společných základních zásad integrace.
- (49) Jelikož cílů této směrnice, totiž stanovení norem poskytování mezinárodní ochrany státním příslušníkům třetích zemí a osobám bez státní příslušnosti členskými státy, jednotného statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a obsahu poskytované ochrany, nemůže být uspokojivě dosaženo na úrovni členských států, a proto, z důvodu rozsahu a účinků této směrnice, jich může být lépe dosaženo na úrovni Unie, může Unie přijmout opatření v souladu se zásadou subsidiarity stanovenou v článku 5 Smlouvy o Evropské unii. V souladu se zásadou proporcionality stanovenou v uvedeném článku nepřekračuje tato směrnice rámec toho, co je nezbytné pro dosažení těchto cílů.
- (50) V souladu s články 1, 2 a čl. 4a odst. 1 Protokolu (č. 21) o postavení Spojeného království a Irska s ohledem na prostor svobody, bezpečnosti a práva, připojeného ke Smlouvě o EU a ke Smlouvě o fungování EU, a aniž je dotčen článek 4 uvedeného protokolu, se Spojené království a Irsko nepodílí na přijímání této směrnice, a proto pro ně není závazná ani použitelná.
- (51) V souladu s články 1 a 2 Protokolu (č. 22) o postavení Dánska, připojeného ke Smlouvě o EU a ke Smlouvě o fungování EU, se Dánsko nepodílí na přijímání této směrnice, a proto pro ně není závazná ani použitelná.
- (52) Povinnost provést tuto směrnici ve vnitrostátním právu by se měla omezovat na ta ustanovení, která v porovnání se směrnicí 2004/83/ES představují podstatnou změnu. Povinnost provést ve vnitrostátním právu nezměněná ustanovení totiž vyplývá z uvedené směrnice.
- (53) Touto směrnicí by neměly být dotčeny povinnosti členských států týkající se lhůt pro provedení směrnice 2004/83/ES uvedené v příloze I části B ve vnitrostátním právu,

PŘIJALY TUTO SMĚRNICI:

KAPITOLA I

OBEČNÁ USTANOVENÍ

Článek 1

Účel

Účelem této směrnice je stanovit normy, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, jednotný status pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a obsah poskytnuté ochrany.

Článek 2

Definice

Pro účely této směrnice se rozumí

- a) „mezinárodní ochranou“ postavení uprchlíka nebo status doplňkové ochrany ve smyslu písmen e) a g);
- b) „osobou požívající mezinárodní ochrany“ osoba, které bylo přiznáno postavení uprchlíka nebo status doplňkové ochrany ve smyslu písmen e) a g);
- c) „Ženevskou úmluvou“ Úmluva o právním postavení uprchlíků ze dne 28. července 1951 ve znění Newyorského protokolu ze dne 31. ledna 1967;
- d) „uprchlíkem“ státní příslušník třetí země, který se v důsledku oprávněných obav před pronásledováním z důvodů rasových, náboženských nebo národnostních nebo z důvodů příslušnosti k určitým společenským vrstvám nebo i zastávání určitých politických názorů nachází mimo zemi své státní příslušnosti a je neschopen přijmout, nebo vzhledem ke shora uvedeným obavám odmítá ochranu dotyčné země, nebo osoba bez státní příslušnosti, která se ze stejných shora uvedených důvodů nachází mimo zemi svého dosavadního pobytu, která vzhledem ke shora uvedeným obavám se tam nechce nebo nemůže vrátit a na kterou se nevztahuje článek 12;
- e) „postavením uprchlíka“ uznání státního příslušníka třetí země nebo osoby bez státní příslušnosti členským státem za uprchlíka;
- f) „osobou, která má nárok na doplňkovou ochranu“ státní příslušník třetí země nebo osoba bez státní příslušnosti, která nesplňuje podmínky pro uznání za uprchlíka, ale u které existují závažné důvody se domnívat, že pokud by se vrátila do země svého původu, nebo v případě osoby bez státní příslušnosti do země svého dosavadního pobytu, byla by vystavena reálné hrozbě, že utrpí vážnou újmu uvedenou v článku 15, a na kterou se nevztahuje čl. 17 odst. 1 a 2, přičemž tato osoba nemůže nebo vzhledem ke shora uvedené hrozbě nechce přijmout ochranu dotyčné země;
- g) „statusem doplňkové ochrany“ uznání státního příslušníka třetí země nebo osoby bez státní příslušnosti členským státem za osobu, která má nárok na doplňkovou ochranu;
- h) „žádostí o mezinárodní ochranu“ žádost o ochranu členským státem podaná státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti, u níž lze předpokládat, že žadatel usiluje o získání postavení uprchlíka nebo statusu doplňkové ochrany, a ve které nežádá výslovně o jinou formu ochrany, jež nespadá do oblasti působnosti této směrnice a o níž lze požádat samostatně;
- i) „žadatelem“ státní příslušník třetí země nebo osoba bez státní příslušnosti, kteří podali žádost o mezinárodní ochranu, o níž dosud nebylo pravomocně rozhodnuto;
- j) „rodinnými příslušníky“ tito členové rodiny osoby požívající mezinárodní ochrany, kteří se zdržují v souvislosti se žádostí o mezinárodní ochranu ve stejném členském státě, pokud tato rodina existovala již v zemi původu:
- manžel nebo manželka osoby požívající mezinárodní ochrany anebo její nesezdaný partner či partnerka, se kterým žije v trvalém vztahu, pokud se k nesezdaným párům v právních předpisech nebo praxi členského státu přistupuje podle jeho právních předpisů platných pro státní příslušníky třetích zemí podobně jako k párům sezdaným,
 - nezletilé děti párů uvedených v první odrážce nebo osoby požívající mezinárodní ochrany, pokud jsou svobodné, bez ohledu na to, zda se jedná o děti manželské, nemanželské nebo osvojené ve smyslu vnitrostátního práva,
 - otec, matka nebo jiný dospělý, jenž podle práva nebo praxe dotyčného členského státu odpovídá za osobu požívající mezinárodní ochrany, pokud je tato osoba nezletilá a svobodná;
- k) „nezletilou osobou“ státní příslušník třetí země nebo osoba bez státní příslušnosti mladší osmnácti let;
- l) „nezletilou osobou bez doprovodu“ nezletilá osoba, která vstupuje na území členských států bez doprovodu dospělé osoby, jež za ni podle právních předpisů nebo praxe dotyčného členského státu odpovídá, a to po dobu, po kterou se skutečně nenachází v péči takové osoby; tato definice zahrnuje i nezletilou osobu, jež je ponechána bez doprovodu po vstupu na území členských států;

- m) „povolením k pobytu“ povolení nebo schválení vydané orgány členského státu ve formě stanovené právními předpisy dotyčného členského státu, které dovoluje státnímu příslušníkovi třetí země nebo osobě bez státní příslušnosti pobývat na území tohoto členského státu;
- n) „zemí původu“ jedna nebo více zemí, jejichž státní příslušnost žadatel má, nebo v případě osoby bez státní příslušnosti jedna nebo více zemí dosavadního pobytu žadatele.

Článek 3

Příznivější normy

Členské státy mohou zavést nebo zachovávat příznivější normy pro určování osob splňujících podmínky pro získání postavení uprchlíka nebo osob, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a pro určování obsahu mezinárodní ochrany, jsou-li slučitelné s touto směrnicí.

KAPITOLA II

POSUZOVÁNÍ ŽÁDOSTÍ O MEZINÁRODNÍ OCHRANU

Článek 4

Posuzování skutečností a okolností

1. Členské státy mohou pokládat za povinnost žadatele předložit co nejdříve všechny náležitosti potřebné k doložení žádosti o mezinárodní ochranu. Povinností členského státu je posoudit významné náležitosti žádosti ve spolupráci se žadatelem.
2. Náležitosti uvedené v odstavci 1 zahrnují prohlášení žadatele a všechny dokumenty, jež má žadatel k dispozici a které uvádějí jeho věk, jeho původ, jeho vztahy včetně dotčených příbuzných, jeho totožnost, státní příslušnost nebo příslušnost, zemi nebo země a místo nebo místa jeho předchozího pobytu, předchozí žádosti o azyl, cestovní trasy, cestovní doklady a důvody podání žádosti o mezinárodní ochranu.
3. Posouzení žádosti o mezinárodní ochranu se provádí jednotlivě a jsou při něm zohledněny
 - a) všechny významné skutečnosti týkající se země původu v době rozhodování o žádosti, včetně právních předpisů země původu a způsobu jejich uplatňování;
 - b) významná prohlášení a dokumenty předložené žadatelem, včetně informací o tom, zda žadatel byl nebo by mohl být pronásledován nebo zda utrpěl nebo by mohl utrpět vážnou újmu;
 - c) konkrétní postavení a osobní situace žadatele, včetně takových faktorů jako jsou původ, pohlaví a věk, aby na základě

osobní situace žadatele bylo možno posoudit, zda by jednání, kterým žadatel byl nebo mohl být vystaven, mohla být považována za pronásledování nebo vážnou újmu;

- d) skutečnost, zda žadatel po opuštění země původu vyvíjel činnost, jejímž jediným nebo hlavním účelem bylo vytvoření nezbytných podmínek pro požádání o mezinárodní ochranu, aby bylo možno posoudit, zda by tato činnost vystavila žadatele pronásledování nebo vážné újme, kdyby se do uvedené země vrátil;
- e) skutečnost, zda by od žadatele bylo možné rozumně očekávat, že by využil ochrany jiné země, ve které mohl požádat o občanství.

4. Skutečnost, že žadatel již byl pronásledován nebo utrpěl vážnou újmu nebo byl vystaven přímým hrozbám pronásledování nebo způsobení vážné újmy, je závažným ukazatelem odůvodněnosti obav žadatele z pronásledování nebo reálného nebezpečí utrpění vážné újmy, neexistují-li závažné důvody domnívat se, že pronásledování nebo způsobení vážné újmy se již nebude opakovat.

5. Uplatňují-li členské státy zásadu, podle které je povinnost žadatele, aby žádost o mezinárodní ochranu zdůvodnil, a nejsou-li jednotlivá prohlášení žadatele doložena písemnými nebo jinými doklady, nevyžadují tato prohlášení důkazy při splnění těchto podmínek:

- a) žadatel vynaložil skutečné úsilí, aby svou žádost odůvodnil;
- b) žadatel předložil všechny náležitosti, které měl k dispozici, a podal uspokojivé vysvětlení ohledně jiných chybějících náležitostí;
- c) prohlášení žadatele byla shledána souvislémi a hodnověrnými a nejsou v rozporu s dostupnými zvláštními i obecnými informacemi o případu žadatele;
- d) žadatel požádal o mezinárodní ochranu v nejkratším možné době, ledaže může prokázat dobrý důvod, proč tak neučinil, a dále
- e) byla zjištěna celková hodnověrnost žadatele.

Článek 5

Potřeba mezinárodní ochrany vznikající na místě

1. Odůvodněná obava z pronásledování nebo reálné nebezpečí vážné újmy mohou být založeny na událostech, k nimž došlo po odjezdu žadatele ze země původu.

2. Odůvodněná obava z pronásledování nebo reálné nebezpečí vážné újmy mohou být založeny na činnosti, kterou žadatel vyvíjel po opuštění země původu, zejména pokud se zjistí, že činnost, o kterou se dotýčná žádost opírá, představuje vyjádření a pokračování názorů a přesvědčení, které měl žadatel v zemi původu.

3. Aniž je dotčena Ženevská úmluva, mohou členské státy rozhodnout, že žadatel, který podává následnou žádost, se postavení uprchlíka obvykle nepřizná, je-li nebezpečí pronásledování založeno na okolnostech, které vyvolal sám žadatel po opuštění země původu.

Článek 6

Původci pronásledování nebo vážné újmy

Mezi původce pronásledování nebo vážné újmy patří

- a) stát;
- b) strany nebo organizace ovládající stát nebo podstatnou část území státu;
- c) nestátní původci, lze-li prokázat, že původci uvedení v písmenech a) a b), včetně mezinárodních organizací, nejsou schopni nebo ochotni poskytnout ochranu před pronásledováním nebo vážnou újmu, jak je vymezena v článku 7.

Článek 7

Poskytovatelé ochrany

1. Ochranu před pronásledováním nebo vážnou újmu mohou poskytovat pouze

- a) stát nebo
- b) strany nebo organizace, včetně mezinárodních organizací, ovládající stát nebo podstatnou část území státu,

pokud jsou ochotny a schopny zajistit ochranu v souladu s odstavcem 2.

2. Ochrana před pronásledováním nebo vážnou újmu musí být účinná a nesmí být pouze dočasná. Má se zpravidla za to, že taková ochrana je poskytována, jestliže subjekty uvedené v odst. 1 písm. a) a b) učiní přiměřené kroky k zabránění pronásledování nebo způsobení vážné újmy, mimo jiné zavedením účinného právního systému pro odhalování, stíhání a trestání jednání představujících pronásledování nebo způsobení vážné újmy, a žadatel má k této ochraně přístup.

3. Při posuzování, zda určitá mezinárodní organizace ovládá stát nebo podstatnou část jeho území a poskytuje ochranu popsanou v odstavci 2, berou členské státy v úvahu případné pokyny obsažené v příslušných aktech Unie.

Článek 8

Vnitrostátní ochrana

1. V rámci posuzování žádosti o mezinárodní ochranu mohou členské státy dospět k závěru, že určitý žadatel nepotřebuje mezinárodní ochranu, pokud v určité části země původu

- a) nemá opodstatněný důvod se obávat pronásledování ani mu nehrozí reálné nebezpečí vážné újmy nebo
- b) má přístup k ochraně před pronásledováním nebo vážnou újmu, jak je vymezena v článku 7,

a pokud do této části země původu může bezpečně a legálně odcestovat, je mu do ní umožněn vstup a lze důvodně předpokládat, že se v ní může usadit.

2. Při posuzování otázky, zda nemá žadatel opodstatněný důvod se obávat pronásledování ani mu nehrozí reálné nebezpečí vážné újmy či zda má v části země původu přístup k ochraně před pronásledováním nebo vážnou újmu v souladu s odstavcem 1, přihlížejí členské státy při rozhodování o žádosti k celkové situaci panující v dotyčné části země a k osobní situaci žadatele v souladu s článkem 4. Členské státy proto zajistí, aby z příslušných zdrojů, jako je úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky a Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu, získávaly přesné a aktuální informace.

KAPITOLA III

PODMÍNKY PRO ZÍSKÁNÍ POSTAVENÍ UPRCHLÍKA

Článek 9

Pronásledování

1. Aby bylo jednání považováno za pronásledování ve smyslu čl. 1 odst. A Ženevské úmluvy, musí být

- a) svou povahou nebo opakováním dostatečně závažné, aby představovalo vážné porušení základních lidských práv, zejména práv, od nichž se podle čl. 15 odst. 2 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod nelze odchylnit, nebo
- b) souběhem různých opatření, včetně porušování lidských práv, který je dostatečně závažný k tomu, aby postihl jednotlivce způsobem podobným uvedenému v písmenu a).

2. Za pronásledování ve smyslu odstavce 1 mohou být mimo jiné považována tato jednání:

- a) použití fyzického nebo psychického násilí, včetně sexuálního násilí;
- b) právní, správní, policejní nebo soudní opatření, která jsou sama o sobě diskriminační nebo jsou prováděna diskriminačním způsobem;
- c) nepřiměřené nebo diskriminační trestní stíhání nebo trestání;
- d) odepření soudní ochrany, které vede k nepřiměřenému nebo diskriminačnímu trestu;
- e) trestní stíhání nebo trest za odepření výkonu vojenské služby za konfliktu, jestliže by výkon vojenské služby zahrnoval zločiny nebo jednání spadající mezi důvody vyloučení uvedené v čl. 12 odst. 2;
- f) jednání namířená proti osobám určitého pohlaví nebo proti dětem.

3. V souladu s čl. 2 písm. d) musí existovat souvislost mezi důvody uvedenými v článku 10 a pronásledováním ve smyslu odstavce 1 tohoto článku nebo neexistencí ochrany před takovým jednáním.

Článek 10

Důvody pronásledování

1. Při posuzování důvodů pronásledování přihlíží členský stát k těmto hlediskům:

- a) pojem rasy zahrnuje zejména hledisko barvy pleti, původu nebo příslušnosti k určité etnické skupině;
- b) pojem náboženství zahrnuje zejména zastávání teistických, neteistických a ateistických přesvědčení, účast nebo neúčast na formálních náboženských obřadech konaných soukromě nebo veřejně, sám nebo společně s jinými, jiné náboženské akty nebo vyjádření názorů anebo formu osobního nebo společenského chování založeného na jakémkoli náboženském přesvědčení nebo příkázaného jakýmkoli náboženským přesvědčením;
- c) pojem národnosti se neomezuje na existenci nebo neexistenci státní příslušnosti, ale zahrnuje zejména příslušnost k určité skupině vymezené jejími kulturními, etnickými nebo jazykovými znaky, společným zeměpisným nebo politickým původem nebo jejím vztahem k obyvatelstvu jiného státu;

d) skupina tvoří určitou společenskou vrstvu, zejména jestliže

— příslušníci této skupiny sdílejí vrozený charakteristický rys nebo společnou minulost, kterou nelze změnit, nebo sdílejí charakteristiku nebo přesvědčení, které jsou natolik zásadní pro totožnost nebo svědomí, že daná osoba nemá být nucena, aby se jí zřekla, a dále

— tato skupina má v dotyčné zemi odlišnou totožnost, protože ji okolní společnost vnímá jako odlišnou.

V závislosti na okolnostech existujících v zemi původu může určitá společenská vrstva představovat skupinu založenou na společném charakteristickým rysu sexuální orientace. Sexuální orientaci nelze chápat tak, že by zahrnovala akty považované podle vnitrostátních právních předpisů členských států za trestné. Pro účely určení příslušnosti k určité společenské vrstvě nebo vymezení rysu takové skupiny musí být náležitě uvážena hlediska spojená s pohlavím, včetně genderové identity;

e) pojem politických názorů zahrnuje zejména zastávání názorů, myšlenek nebo přesvědčení ohledně potenciálních původců pronásledování uvedených v článku 6 a jejich politik nebo postupů, bez ohledu na to, zda žadatel podle dotyčných názorů, myšlenek nebo přesvědčení jednal.

2. Při posuzování otázky, zda má žadatel odůvodněnou obavu z pronásledování, není důležité, zda žadatel skutečně má rasové, náboženské, národnostní, sociální nebo politické charakteristické rysy, které vedou k pronásledování, jestliže původce pronásledování tyto rysy žadateli připisuje.

Článek 11

Ukončení

1. Státní příslušník třetí země nebo osoba bez státní příslušnosti pozbývají postavení uprchlíka, jestliže

- a) se dobrovolně znovu postavili pod ochranu země své státní příslušnosti nebo
- b) potom, co ztratili státní příslušnost, znovu ji dobrovolně nabyli nebo
- c) nabyli novou státní příslušnost a nacházejí se pod ochranou země své nové státní příslušnosti nebo
- d) dobrovolně se znovu usadili v zemi, kterou opustili nebo do které se nevrátili z obav před pronásledováním, nebo

e) nemohou dále odmítat ochranu země své státní příslušnosti, poněvadž okolnosti, pro které byli uznáni uprchlíkem, tam přestaly existovat, nebo

f) jsou-li osobami bez státní příslušnosti, jsou schopni vrátit se do země svého bývalého pobytu, poněvadž okolnosti, pro které byli uznáni uprchlíkem, tam přestaly existovat.

2. Při hodnocení podle odst. 1 písm. e) a f) přihlížejí členské státy k tomu, zda má změna okolností natolik významnou a trvalou povahu, že obavy uprchlíka z pronásledování již nelze považovat za odůvodněné.

3. Ustanovení odst. 1 písm. e) a f) se nevztahují na uprchlíka, který je schopen uvést naléhavé důvody podložené předchozím pronásledováním pro odmítnutí ochrany země své státní příslušnosti, nebo je-li osobou bez státní příslušnosti, pro odmítnutí ochrany země svého dosavadního pobytu.

Článek 12

Vyloučení

1. Státní příslušník třetí země nebo osoba bez státní příslušnosti jsou vyloučeni z postavení uprchlíka, jestliže

a) spadají do oblasti působnosti čl. 1 odst. D Ženevské úmluvy týkající se ochrany nebo podpory od jiných orgánů nebo odborných organizací OSN než Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky. Jestliže podobná ochrana nebo podpora není z jakýchkoli důvodů dále udělována osobám, jejichž postavení není ještě definitivně rozhodnuto podle ustanovení příslušných rozhodnutí Valného shromáždění OSN, nabývají tyto osoby nároku na výhody podle této směrnice;

b) příslušné úřady země, ve které se usadili, jim udělily práva a povinnosti spojené s udělením státní příslušnosti této země nebo práva a povinnosti jim rovnocenné.

2. Státní příslušník třetí země nebo osoba bez státní příslušnosti jsou vyloučeni z postavení uprchlíka, existují-li závažné důvody se domnívat, že

a) se dopustili zločinu proti míru, válečného zločinu nebo zločinu proti lidskosti ve smyslu mezinárodních dokumentů obsahujících ustanovení o těchto zločinech;

b) se dopustili vážného nepolitického zločinu mimo zemi svého azylu dříve, než byli uznáni uprchlíkem, tj. před vydáním povolení k pobytu na základě přiznání postavení uprchlíka. Za vážné nepolitické zločiny lze považovat zvlášť kruté činy, přestože byly údajně spáchány s politickým cílem;

c) jsou vinní činy, které jsou v rozporu se zásadami a cíli OSN uvedenými v preambuli a v článcích 1 a 2 Charty OSN.

3. Odstavec 2 se vztahuje též na osoby, které podněcují k páčání zločinů v něm uvedených nebo se na jejich páčání jinak účastní.

KAPITOLA IV

POSTAVENÍ UPRCHLÍKA

Článek 13

Přiznání postavení uprchlíka

Členské státy přiznávají postavení uprchlíka státním příslušníkům třetích zemí a osobám bez státní příslušnosti, které splňují podmínky pro získání postavení uprchlíka v souladu s kapitoly II a III.

Článek 14

Odnětí, ukončení platnosti nebo zamítnutí prodloužení platnosti postavení uprchlíka

1. Pokud jde o žádosti o mezinárodní ochranu podané po vstupu směrnice 2004/83/ES v platnost, členské státy odejmou, ukončí platnost nebo zamítnou prodloužení platnosti postavení uprchlíka přiznané vládním, správním, soudním nebo kvazi-soudním orgánem státnímu příslušníkovi třetí země nebo osobě bez státní příslušnosti, pokud již přestali být uprchlíkem v souladu s článkem 11.

2. Aniž je dotčena povinnost uprchlíka v souladu s čl. 4 odst. 1 sdělit všechny významné skutečnosti a poskytnout všechny související dokumenty, jež má k dispozici, prokazuje v jednotlivém případě členský stát, který postavení uprchlíka přiznal, že dotyčná osoba přestala být uprchlíkem nebo nikdy nebyla uprchlíkem v souladu s odstavcem 1 tohoto článku.

3. Členské státy odejmou, ukončí nebo zamítnou prodloužení platnosti postavení uprchlíka státnímu příslušníkovi třetí země nebo osobě bez státní příslušnosti, jestliže po přiznání postavení uprchlíka dotyčný členský stát zjistí, že

a) dotyčná osoba měla být nebo je vyloučena z postavení uprchlíka podle článku 12;

b) její nesprávné popsání nebo neuvedení skutečností, včetně použití padělaných dokumentů, mělo na přiznání postavení uprchlíka rozhodující vliv.

4. Členské státy mohou odejmout, ukončit nebo zamítnout prodloužení platnosti postavení přiznaného uprchlíkovi vládním, správním, soudním nebo kvazisoudním orgánem, jestliže

- a) existují dostatečné důvody k tomu, aby byl považován za nebezpečí pro bezpečnost členského státu, v němž se nachází;
- b) jako osoba odsouzená pravomocným rozsudkem za zvlášť závažný trestný čin představuje nebezpečí pro společnost dotyčného členského státu.

5. V situacích uvedených v odstavci 4 se mohou členské státy rozhodnout nepřiznat postavení uprchlíka, jestliže toto rozhodnutí ještě nebylo přijato.

6. Osoby, na které se vztahují odstavce 4 a 5, jsou způsobilé k právům uvedeným v člácích 3, 4, 16, 22, 31, 32 a 33 Ženevské úmluvy nebo podobným právům, pokud se nacházejí v dotyčném členském státě.

KAPITOLA V

PODMÍNKY PRO ZÍSKÁNÍ NÁROKU NA DOPLŇKOVOU OCHRANU

Článek 15

Vážná újma

Vážnou újmu se rozumí

- a) uložení nebo vykonání trestu smrti nebo
- b) mučení, nelidské či ponižující zacházení nebo trest vůči žadateli v zemi původu nebo
- c) vážné a individuální ohrožení života nebo nedotknutelnosti civilisty v důsledku svévolného násilí během mezinárodního nebo vnitrostátního ozbrojeného konfliktu.

Článek 16

Ukončení

1. Státní příslušník třetí země nebo osoba bez státní příslušnosti přestávají být osobou, která má nárok na doplňkovou ochranu, jestliže okolnosti, které vedly k přiznání statusu doplňkové ochrany, přestanou existovat nebo se změní do té míry, že ochrany již není třeba.

2. Při uplatňování odstavce 1 přihlížejí členské státy k tomu, zda je změna okolností natolik významná a dlouhodobá, že osoba, která má nárok na doplňkovou ochranu, již není vystavena reálnému nebezpečí vážné újmy.

3. Odstavec 1 se nevztahuje na osobu, která má nárok na doplňkovou ochranu, jež je schopna uvést naléhavé důvody podložené předchozí vážnou újmu pro odmítnutí ochrany země své státní příslušnosti, nebo je-li osobou bez státní příslušnosti, pro odmítnutí ochrany země svého dosavadního pobytu.

Článek 17

Vyloučení

1. Státní příslušník třetí země nebo osoba bez státní příslušnosti nemají nárok na doplňkovou ochranu, existují-li vážné důvody se domnívat, že

- a) se dopustili zločinu proti míru, válečného zločinu nebo zločinu proti lidskosti ve smyslu mezinárodních dokumentů obsahujících ustanovení o těchto zločinech;
- b) se dopustili vážného zločinu;
- c) jsou vinní činy, které jsou v rozporu se zásadami a cíli OSN uvedenými v preambuli a v člácích 1 a 2 Charty OSN;
- d) představují nebezpečí pro společnost nebo pro bezpečnost členského státu, ve kterém se nachází.

2. Odstavec 1 se vztahuje též na osoby, které podněcují k páčání zločinů v něm uvedených nebo se na jejich páčání jinak účastní.

3. Členské státy mohou vyloučit státního příslušníka třetí země nebo osobu bez státní příslušnosti z možnosti získat doplňkovou ochranu, pokud před svým přijetím v dotyčném členském státě spáchali jeden nebo více zločinů, na které se odstavec 1 nevztahuje a za které lze uložit trest odnětí svobody, kdyby byl spáchán v dotyčném členském státě, a pokud dotyčná osoba opustila svou zemi původu pouze proto, aby se vyhnula trestům za uvedené zločiny.

KAPITOLA VI

STATUS DOPLŇKOVÉ OCHRANY

Článek 18

Přiznání statusu doplňkové ochrany

Členské státy přiznají status doplňkové ochrany státnímu příslušníku třetí země nebo osobě bez státní příslušnosti splňujícím podmínky pro získání doplňkové ochrany podle kapitol II a V.

Článek 19

Odnětí, ukončení nebo zamítnutí prodloužení platnosti statusu doplňkové ochrany

1. Pokud jde o žádosti o mezinárodní ochranu podané po vstupu směrnice 2004/83/ES v platnost, členské státy odejmou, ukončí platnost nebo zamítnou prodloužení platnosti statusu doplňkové ochrany, který byl přiznán vládním, správním, soudním nebo kvazisoudním orgánem státnímu příslušníkovi třetí země nebo osobě bez státní příslušnosti, pokud již dotyčná osoba přestala být osobou, která má nárok na doplňkovou ochranu podle článku 16.

2. Členské státy mohou odejmout, ukončit nebo zamítnout prodloužení platnosti statusu doplňkové ochrany přiznané vládním, správním, soudním nebo kvazisoudním orgánem státnímu příslušníkovi třetí země nebo osobě bez státní příslušnosti, pokud dotyčná osoba po přiznání statusu doplňkové ochrany měla být podle čl. 17 odst. 3 vyloučena z možnosti získat doplňkovou ochranu.

3. Členské státy odejmou, ukončí nebo zamítnou prodloužení platnosti statusu doplňkové ochrany státnímu příslušníkovi třetí země nebo osobě bez státní příslušnosti, jestliže

a) se po přiznání statusu doplňkové ochrany zjistí, že dotyčná osoba měla být nebo je vyloučena z možnosti získat doplňkovou ochranu podle čl. 17 odst. 1 a 2;

b) jejich nesprávné popsání nebo neuvedení skutečností, včetně použití padělaných dokumentů, mělo na přiznání statusu doplňkové ochrany rozhodující vliv.

4. Aniž je dotčena povinnost státního příslušníka třetí země nebo osoby bez státní příslušnosti v souladu s čl. 4 odst. 1 sdělit všechny významné skutečnosti a poskytnout všechny související dokumenty, které mají k dispozici, prokazuje v jednotlivém případě členský stát, který status doplňkové ochrany přiznal, že dotyčná osoba přestala být nebo není osobou, která má nárok na doplňkovou ochranu podle odstavců 1, 2 a 3 tohoto článku.

2. Tato kapitola se vztahuje na uprchlíky i na osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, není-li uvedeno jinak.

3. Při provádění této kapitoly členské státy zohlední zvláštní situaci zranitelných osob, například nezletilých osob, nezletilých osob bez doprovodu, zdravotně postižených osob, starých osob, těhotných žen, osamělých rodičů s nezletilými dětmi, obětí obchodování s lidmi, osob s duševními poruchami a osob, které byly podrobeny mučení, znásilnění nebo jiným formám hrubého psychického, fyzického nebo sexuálního násilí.

4. Odstavec 3 se vztahuje pouze na osoby, u kterých byly zvláštní potřeby zjištěny po individuálním zhodnocení jejich situace.

5. Při provádění ustanovení této kapitoly týkajících se nezletilých osob se členské státy řídí především nejlepšími zájmy dítěte.

Článek 21

Ochrana před navracením

1. Členské státy dodržují zásadu nenavracení v souladu se svými mezinárodními závazky.

2. Nevylučují-li to mezinárodní závazky uvedené v odstavci 1, mohou členské státy uprchlíka navrátit bez ohledu na to, zda je formálně uznán, jestliže

a) existují závažné důvody k tomu, aby byl považován za nebezpečí pro bezpečnost členského státu, v němž se nachází, nebo

b) jako osoba odsouzená pravomocným rozsudkem za zvlášť závažný trestný čin představuje nebezpečí pro společnost dotyčného členského státu.

3. Členské státy mohou odejmout, ukončit platnost nebo zamítnout prodloužení platnosti nebo přiznání povolení k pobytu uprchlíkovi, na kterého se vztahuje odstavec 2.

Článek 22

Informace

Členské státy poskytují osobám požívajícím mezinárodní ochrany co nejdříve poté, co jim bylo přiznáno postavení uprchlíka nebo status doplňkové ochrany, přístup k informacím o právech a povinnostech týkajících se dotyčného postavení či statusu v jazyce, kterému rozumí nebo o němž lze důvodně předpokládat, že mu rozumí.

KAPITOLA VII

OBSAH MEZINÁRODNÍ OCHRANY

Článek 20

Obecná pravidla

1. Touto kapitolou nejsou dotčena práva stanovená v Ženevské úmluvě.

Článek 23

Zachování celistvosti rodiny

1. Členské státy zajistí, aby mohla být zachována celistvost rodiny.
2. Členské státy zajistí, aby rodinní příslušníci osoby požívající mezinárodní ochrany, kteří sami nesplňují podmínky pro získání takové ochrany, měli nárok na výhody uvedené v článcích 24 až 35, podle vnitrostátních postupů, a pokud je to slučitelné s osobním právním postavením rodinného příslušníka.
3. Odstavce 1 a 2 nejsou použitelné, pokud rodinný příslušník je nebo by byl vyloučen z mezinárodní ochrany na základě kapitol III a V.
4. Bez ohledu na odstavce 1 a 2 mohou členské státy odmítnout, omezit nebo odejmout výhody, které jsou v nich uvedené, z důvodů bezpečnosti státu nebo veřejného pořádku.
5. Členské státy mohou rozhodnout, že tento článek se vztahuje rovněž na jiné blízké příbuzné, kteří žili společně jako součást dané rodiny v době, kdy opouštěli zemi původu, a kteří byli v té době plně nebo z velké části závislí na osobě požívající mezinárodní ochrany.

Článek 24

Povolení k pobytu

1. Co nejdříve po přiznání mezinárodní ochrany udělí členský stát osobám, kterým bylo přiznáno postavení uprchlíka, povolení k pobytu, které má dobu platnosti alespoň tři roky a lze ji prodloužit, pokud tomu nebrání závažné důvody bezpečnosti státu nebo veřejného pořádku a aniž je dotčen čl. 21 odst. 3.

Aniž je dotčen čl. 23 odst. 1, může být rodinným příslušníkům osob požívajících postavení uprchlíka vydáno povolení k pobytu, které má dobu platnosti kratší než tři roky a lze ji prodloužit.

2. Co nejdříve po přiznání mezinárodní ochrany vydá členský stát osobám, kterým byl status doplňkové ochrany přiznán, a jejich rodinným příslušníkům povolení k pobytu, které má dobu platnosti alespoň jeden rok s opakovanou možností prodloužení alespoň o dva roky, pokud tomu nebrání závažné důvody týkající se bezpečnosti státu nebo veřejného pořádku.

Článek 25

Cestovní doklady

1. Členské státy vystaví osobám, kterým bylo přiznáno postavení uprchlíka, cestovní doklady ve formě uvedené v příloze Ženevské úmluvy, jež jim umožní cestování mimo jejich území, pokud tomu nebrání závažné důvody státní bezpečnosti nebo veřejného pořádku.
2. Členské státy vystaví osobám, kterým byl přiznán status doplňkové ochrany a které nemohou získat cestovní pas daného státu, doklady, jež jim umožní cestování mimo jejich území, pokud tomu nebrání závažné důvody státní bezpečnosti nebo veřejného pořádku.

Článek 26

Přístup k zaměstnání

1. Členské státy povolují osobám požívajícím mezinárodní ochrany vykonávat zaměstnání nebo samostatnou výdělečnou činnost podle předpisů, které se obecně vztahují na dotyčné povolání a veřejnou službu, bezprostředně po přiznání ochrany.
2. Členské státy zajistí, aby byly osobám požívajícím mezinárodní ochrany nabídnuty příležitosti ke vzdělávání spojenému se zaměstnáním pro dospělé, k odborné přípravě, včetně odborných kurzů ke zvyšování kvalifikace, pracovní praxe na pracovišti a poradenských služeb poskytovaných úřady práce, za podmínek rovnocenných s těmi, které platí pro jejich státní příslušníky.

3. Členské státy se snaží osobám požívajícím mezinárodní ochrany umožnit plný přístup k aktivitám, jež jsou uvedeny v odstavci 2.

4. Odměňování, přístup k systémům sociálního zabezpečení pro zaměstnance i osoby samostatně výdělečně činné a jiné podmínky zaměstnání se řídí vnitrostátním právem.

Článek 27

Přístup ke vzdělání

1. Členské státy poskytují všem nezletilým osobám požívajícím mezinárodní ochrany, plný přístup k systému vzdělávání za stejných podmínek, jaké platí pro jejich státní příslušníky.
2. Členské státy umožňují dospělým osobám požívajícím mezinárodní ochrany přístup k obecnému systému vzdělávání, dalšímu vzdělávání nebo rekvalifikaci za stejných podmínek, jaké platí pro státní příslušníky třetích zemí, kteří na jejich území oprávněně pobývají.

Článek 28

Přístup k postupům uznávání kvalifikace

1. Členské státy zajistí, aby bylo při používání stávajících postupů uznávání zahraničních diplomů, osvědčení a jiných dokladů o formální kvalifikaci osobám požívajícím mezinárodní ochrany poskytováno stejné zacházení jako vlastním státním příslušníkům.

2. Členské státy se snaží umožnit osobám požívajícím mezinárodní ochrany, jež nemohou předložit písemné doklady o své kvalifikaci, plný přístup k příslušným režimům posuzování, potvrzování platnosti a akreditace předchozího vzdělání. Všechna taková opatření musí být v souladu s čl. 2 odst. 2 a čl. 3 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/36/ES ze dne 7. září 2005 o uznávání odborných kvalifikací⁽¹⁾.

Článek 29

Sociální péče

1. Členské státy zajistí, aby byla osobám požívajícím mezinárodní ochrany v členském státě, který tuto ochranu přiznal, poskytována stejná nezbytná sociální péče, jaká je poskytována státním příslušníkům tohoto členského státu.

2. Odchylně od obecného pravidla uvedeného v odstavci 1 mohou členské státy omezit sociální péči poskytovanou osobám, kterým byl přiznán status doplňkové ochrany, na základní dávky, které jsou pak poskytovány ve stejném rozsahu a za stejných podmínek způsobilosti, jaké platí pro jejich státní příslušníky.

Článek 30

Zdravotní péče

1. Členské státy zajistí, aby měly osoby požívající mezinárodní ochrany přístup ke zdravotní péči za stejných podmínek, jaké platí pro státní příslušníky členského státu, který tuto ochranu přiznal.

2. Členské státy poskytují přiměřenou zdravotní péči a v případě potřeby i léčbu duševních poruch za stejných podmínek, jaké platí pro státní příslušníky členského státu, který ochranu přiznal, osobám požívajícím mezinárodní ochrany, které mají zvláštní potřeby, například těhotným ženám, zdravotně postiženým osobám, osobám, které byly podrobeny mučení, znásilnění nebo jiným formám hrubého psychického, fyzického nebo sexuálního násilí, nebo nezletilým osobám, které byly obětmi zneužívání, zanedbávání, vykořisťování, mučení, krutého, nelidského a ponižujícího zacházení nebo které trpěly v ozbrojeném konfliktu.

Článek 31

Nezletilé osoby bez doprovodu

1. Členské státy přijmou co nejdříve po přiznání mezinárodní ochrany nezbytná opatření k zajištění zastoupení nezletilých osob bez doprovodu zákonným opatrovníkem nebo v případě nutnosti organizací pověřenou péčí o nezletilé osoby a jejich blaho nebo jakýmkoli jiným vhodným zástupcem, včetně zástupce ustanoveného na základě právních předpisů nebo rozhodnutí soudu.

2. Členské státy zajistí, aby potřeby nezletilé osoby byly při provádění této směrnice náležitě zohledněny ustanoveným opatrovníkem nebo zástupcem. Situaci pravidelně kontrolují příslušné orgány.

3. Členské státy zajistí, aby nezletilé osoby bez doprovodu byly umístěny

a) ke zletilým příbuzným nebo

b) do pěstounské rodiny nebo

c) do ubytovacích středisek se zvláštními zařízeními pro nezletilé osoby nebo

d) do jiného ubytování vhodného pro nezletilé osoby.

V této souvislosti se přihlíží k přáním dítěte s ohledem na jeho věk a stupeň vyspělosti.

4. Sourozenci mají pokud možno zůstat spolu, přičemž se přihlíží k nejlepšímu zájmu dotčené nezletilé osoby, a zejména k jejímu věku a stupni vyspělosti. Změny místa pobytu nezletilých osob bez doprovodu musí být omezeny na minimum.

5. Pokud je přiznána mezinárodní ochrana nezletilé osobě bez doprovodu a dosud nebylo zahájeno vyhledávání rodinných příslušníků, zahájí členské státy – s ohledem na nejlepší zájem nezletilých osob – vyhledávání co nejrychleji po poskytnutí mezinárodní ochrany. Pokud bylo vyhledávání již zahájeno, členské státy v něm v případě potřeby pokračují. Při riziku ohrožení života nebo fyzické nedotknutelnosti nezletilé osoby nebo jejich blízkých příbuzných, zejména pokud tito příbuzní zůstali v zemi původu, musí být dbáno na to, aby byla zaručena důvěrnost shromažďování, zpracování a předávání informací o těchto osobách.

6. Osoby pečující o nezletilé osoby bez doprovodu musí mít náležitě odborné vzdělání a být náležitě proškoleny o jejich potřebách.

(¹) Úř. věst. L 255, 30.9.2005, s. 22.

Článek 32

Přístup k bydlení

1. Členské státy zajistí, aby měly osoby požívající mezinárodní ochrany přístup k bydlení za stejných podmínek jako ostatní státní příslušníci třetích zemí oprávněně pobývajících na jejich územích.

2. Členské státy se snaží provádět politiky, jejichž cílem je předcházet diskriminaci osob požívajících mezinárodní ochrany a zajistit těmto osobám stejné příležitosti na trhu s bydlením, přičemž mohou tyto osoby rozptýlit do různých míst na svém území.

Článek 33

Svoboda pohybu na území členského státu

Členské státy umožní osobám požívajícím mezinárodní ochrany volně se pohybovat na jejich území za stejných podmínek a omezení, jaké jsou stanoveny pro státní příslušníky třetích zemí oprávněně pobývajících na jejich území.

Článek 34

Přístup k integračním opatřením

Pro usnadnění začlenění osob požívajících mezinárodní ochrany do společnosti zajistí členské státy přístup k integračním programům, které považují za vhodné, s cílem zohlednit zvláštní potřeby osob, jež mají postavení uprchlíka nebo požívají statusu doplňkové ochrany, nebo vytvoří předpoklady zaručující přístup k těmto programům.

Článek 35

Dobrovolný návrat

Členské státy mohou poskytnout podporu osobám požívajícím mezinárodní ochrany, které si přejí být navráceny.

KAPITOLA VIII

SPRÁVNÍ SPOLUPRÁCE

Článek 36

Spolupráce

Členské státy určí jedno celostátní kontaktní místo a sdělí jeho adresu Komisi. Komise sdělí tuto informaci ostatním členským státům.

Členské státy přijmou ve spojení s Komisí veškerá vhodná opatření k zavedení přímé spolupráce a výměny informací mezi příslušnými orgány.

Článek 37

Zaměstnanci

Členské státy zajistí, aby se orgánům a jiným organizacím, které provádějí tuto směrnici, dostalo potřebné odborné přípravy a ve vztahu ke všem informacím získaným při výkonu své práce jsou povinny dodržovat zásadu důvěrnosti stanovenou vnitrostátními předpisy.

KAPITOLA IX

ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

Článek 38

Zprávy

1. Do 21. června 2015 předloží Komise Evropskému parlamentu a Radě zprávu o uplatňování této směrnice a případně navrhne veškeré potřebné změny. Tyto návrhy změn se týkají přednostně článků 2 a 7. Členské státy předají Komisi veškeré informace vhodné pro vypracování uvedené zprávy do 21. prosince 2014.

2. Po předložení uvedené zprávy předloží Komise Evropskému parlamentu a Radě každých pět let zprávu o uplatňování této směrnice.

Článek 39

Provedení

1. Členské státy uvedou v účinnost právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu s články 1, 2, 4, 7, 8, 9, 10, 11, 16, 19, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34 a 35 do 21. prosince 2013. Neprodleně sdělí Komisi znění těchto předpisů.

Tyto předpisy přijaté členskými státy musí obsahovat odkaz na tuto směrnici nebo musí být takový odkaz učiněn při jejich úředním vyhlášení. Musí rovněž obsahovat prohlášení, že odkazy ve stávajících právních a správních předpisech na směrnici zrušenou touto směrnicí se považují za odkazy na tuto směrnici. Způsob odkazu a znění prohlášení si stanoví členské státy.

2. Členské státy sdělí Komisi znění hlavních vnitrostátních právních předpisů, na které se tato směrnice vztahuje.

Článek 40**Zrušení**

Směrnice 2004/83/ES se ve vztahu k členským státům vázaným touto směrnicí zrušuje s účinkem ode dne 21. prosince 2013, aniž jsou dotčeny povinnosti členských států týkající se lhůty pro provedení směrnice uvedené v příloze I části B ve vnitrostátním právu.

Ve vztahu k členským státům vázaným touto směrnicí se odkazy na zrušenou směrnicí považují za odkazy na tuto směrnicí v souladu se srovnávací tabulkou obsaženou v příloze II.

Článek 41**Vstup v platnost**

Tato směrnice vstupuje v platnost dvacátým dnem po vyhlášení v *Úředním věstníku Evropské unie*.

Články 1, 2, 4, 7, 8, 9, 10, 11, 16, 19, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34 a 35 se použijí od 22. prosince 2013.

Článek 42**Určení**

Tato směrnice je určena členským státům v souladu se Smlouvami.

Ve Štrasburku dne 13. prosince 2011.

Za Evropský parlament
předseda
J. BUZEK

Za Radu
předseda
M. SZPUNAR

PŘÍLOHA I

ČÁST A

Zrušená směrnice

(uvedená v článku 40)

Směrnice Rady 2004/83/ES

(Úř. věst. L 304, 30.9.2004, s. 12)

ČÁST B

Lhůta pro provedení směrnice ve vnitrostátním právu

(uvedená v článku 39)

Směrnice	Lhůta pro provedení směrnice
2004/83/ES	10. října 2006

PŘÍLOHA II

Srovnávací tabulka

Směrnice 2004/83/ES	Tato směrnice
Článek 1	Článek 1
Článek 2, úvodní věta	Článek 2, úvodní věta
Čl. 2 písm. a)	Čl. 2 písm. a)
—	Čl. 2 písm. b)
Čl. 2 písm. b) až g)	Čl. 2 písm. c) až h)
—	Čl. 2 písm. i)
Čl. 2 písm. h)	Čl. 2 písm. j) první a druhá odrážka
—	Čl. 2 písm. j) třetí odrážka
—	Čl. 2 písm. k)
Čl. 2 písm. i)	Čl. 2 písm. l)
Čl. 2 písm. j)	Čl. 2 písm. m)
Čl. 2 písm. k)	Čl. 2 písm. n)
Článek 3	Článek 3
Článek 4	Článek 4
Článek 5	Článek 5
Článek 6	Článek 6
Článek 7	Článek 7
Čl. 8 odst. 1 a 2	Čl. 8 odst. 1 a 2
Čl. 8 odst. 3	—
Článek 9	Článek 9
Článek 10	Článek 10
Čl. 11 odst. 1 a 2	Čl. 11 odst. 1 a 2
—	Čl. 11 odst. 3
Článek 12	Článek 12
Článek 13	Článek 13
Článek 14	Článek 14
Článek 15	Článek 15
Čl. 16 odst. 1 a 2	Čl. 16 odst. 1 a 2
—	Čl. 16 odst. 3
Článek 17	Článek 17
Článek 18	Článek 18
Článek 19	Článek 19
Čl. 20 odst. 1 až 5	Čl. 20 odst. 1 až 5
Čl. 20 odst. 6 a 7	—

Směrnice 2004/83/ES	Tato směrnice
Článek 21	Článek 21
Článek 22	Článek 22
Čl. 23 odst. 1	Čl. 23 odst. 1
Čl. 23 odst. 2 první pododstavec	Čl. 23 odst. 2
Čl. 23 odst. 2 druhý pododstavec	—
Čl. 23 odst. 2 třetí pododstavec	—
Čl. 23 odst. 3 až 5	Čl. 23 odst. 3 až 5
Čl. 24 odst. 1	Čl. 24 odst. 1
Čl. 24 odst. 2	Čl. 24 odst. 2
Článek 25	Článek 25
Čl. 26 odst. 1 až 3	Čl. 26 odst. 1 až 3
Čl. 26 odst. 4	—
Čl. 26 odst. 5	Čl. 26 odst. 4
Čl. 27 odst. 1 a 2	Čl. 27 odst. 1 a 2
Čl. 27 odst. 3	Čl. 28 odst. 1
—	Čl. 28 odst. 2
Čl. 28 odst. 1	Čl. 29 odst. 1
Čl. 28 odst. 2	Čl. 29 odst. 2
Čl. 29 odst. 1	Čl. 30 odst. 1
Čl. 29 odst. 2	—
Čl. 29 odst. 3	Čl. 30 odst. 2
Článek 30	Článek 31
Článek 31	Čl. 32 odst. 1
—	Čl. 32 odst. 2
Článek 32	Článek 33
Článek 33	Článek 34
Článek 34	Článek 35
Článek 35	Článek 36
Článek 36	Článek 37
Článek 37	Článek 38
Článek 38	Článek 39
—	Článek 40
Článek 39	Článek 41
Článek 40	Článek 42
—	Příloha I
—	Příloha II